

# **VYHODNOCENÍ ÚVĚROVÉHO RIZIKA**

# Úvěrové riziko

- Úvěrové riziko spočívá v tom, že klient banky nedodrží sjednané podmínky finanční transakce a bance tím vznikne finanční ztráta.
- Příčiny úvěrového rizika můžeme rozdělit na dvě skupiny:
  - interní příčiny, které jsou bezprostředně závislé na vlastních rozhodnutích banky, vyplývají ze špatných rozhodnutí banky o alokaci aktiv;
  - externí příčiny, které jsou naopak v zásadě nezávislé na rozhodnutích banky a jsou dány celkovým vývojem ekonomiky, politickou situací apod.
- Úvěrové riziko ovlivňuje ziskovost banky, likviditu a úrokové riziko.
- Řízení úvěrového rizika – prověřování bonity klientů, využívání zajišťovacích instrumentů

# Poskytnutí úvěrového obchodu

- Aby banka snížila úvěrové riziko, provádí před poskytnutím jakéhokoliv úvěrového produktu komplexní hodnocení klienta a limitování úvěru.
- Během celého trvání úvěrového obchodu pravidelně vyhodnocuje bonitu klienta a provádí tzv. monitoring dlužníka.
- Hodnocení klienta zahrnuje:
  - analýzu právních poměrů žadatele o úvěr,
  - analýzu osobní důvěryhodnosti žadatele,
  - analýzu jeho hospodářské a finanční situace.

# Poskytnutí úvěrového obchodu

- Analýza právních poměrů žadatele o úvěr
  - fyzická x právnická osoba.
- Analýza důvěryhodnosti žadatele o úvěr
  - interní x externí informace.
- Analýza hospodářské a finanční situace.
  - fyzická x právnická osoba.

# Vyhodnocení bonity klienta – právnické osoby, FOP

- Vyhodnocení právních poměrů klienta a jeho důvěryhodnost
- Analýza hospodářské situace klienta
  - Obchodní  
(analýza odvětví a oboru podnikatelské činnosti, postavení výrobce a obchodníka na trhu)
  - Finanční  
(analýza finančních výkazů, cash flow, analýza finančních ukazatelů atd.)

# Analýza hospodářské situace

- Analýza odvětví a oboru podnikatelské činnosti, postavení výrobce a obchodníka na trhu.
- Riziko země – politické, ekonomické, regulatorní, měnové.
- Riziko odvětví – globální trendy, specifika vybraných odvětví.
- Operační odvětví – specifické riziko podniku – dodavatelé, odběratelé, konkurenti.
- Trhy a produkty – produktové portfolio, zastoupení na trhu, konkurenční výhody.
- Technologie – nutné investice.
- Management a personální politika – zkušenosti, reference, organizace, přístup k riziku.

# Vyhodnocení ekonomického prostředí podniku

- **Perspektiva odvětví – rating odvětví**
- **Konkurence na hlavním trhu**
  - Nízká (poptávka převyšuje výrobní kapacitu)
  - Průměrná (stabilní poptávka je ve shodě s výrobní kapacitou)
  - Silná (poptávka je nižší než nabídka)

# Konkurenční postavení

- **Meziroční růst klienta vzhledem k růstu odvětví**
  - Nadprůměrný (přes 2% nad vývoj výkonnosti odvětví)
  - Průměrný (vývoj výkonnosti odvětví +/- 2%)
  - Podprůměrný (více než 2% pod vývoj výkonnosti odvětví nebo chybí možnost srovnání)
- **Pozice na hlavním trhu – dle výše podílu tržeb klienta na hlavním trhu**
  - Dominantní - možnost ovlivňovat tvorbu ceny
  - Významný - cenový příjemce
  - Průměrný – srovnatelný s ostatními subjekty
  - Okrajový nebo vstup na trh



# Konkurenční postavení

## – Flexibilita a schopnost inovace společnosti

- Vysoká flexibilita: společnost je schopna inovovat výrobky, případně zcela změnit předmět činnosti v průběhu měsíců bez nutnosti vynaložit vysoké dodatečné náklady;
- Nízká flexibilita: inovace výrobků, případně zcela změněný předmět činnosti společnosti je možná v průběhu roků a s vynaložením dodatečných nákladů
- Žádná flexibilita: společnost není schopna inovovat výrobky, případně zcela změnit předmět činnosti
- Nelze hodnotit: inovace výrobků/změna předmětu činnosti není relevantní (např. dodavatelé energií,...)

# Konkurenční postavení

- **Stupeň diverzifikace činností klienta**
  - Různorodý předmět činnosti v různých odvětvích
  - Různorodý předmět činnosti ve stejných odvětvích
  - Jeden hlavní předmět činnosti a druhotné činnosti
  - Jeden hlavní předmět činnosti

# Dodavatelstvo - odběratelské vztahy

- **Odběratelé – závislost na odběratelích – podíl jednotlivých odběratelů na tržbách**
  - Velmi slabá závislost (pod 10% vč.)
  - Slabá závislost (mezi 10%-20% vč.)
  - Silná závislost (mezi 20%-50% vč.)
  - Velmi silná závislost (přes 50%)
- **Odběratelé (platební kázeň) – podíl pohledávek po splatnosti (PPS) z obchodního styku**
  - výborná (podíl PPS zpravidla nepřesahuje 5% vč.)
  - dobrá (podíl PPS činí zpravidla 5% - 15% vč.)
  - špatná (podíl PPS činí zpravidla 15% - 30% vč.)
  - velmi špatná (podíl PPS je zpravidla vyšší než 30%)

# Dodavatelstvo - odběratelské vztahy

- **Stabilita poptávky (poptávka po výrobcích/službách)**
  - Stabilní poptávka
  - Dlouhodobě stabilní poptávka, avšak identifikován krátkodobý negativní výkyv (tj. několik týdnů až cca 3 měsíce)
  - Nestabilní poptávka
- **Dodavatelé – závislost na jednotlivých dodavatelích**
  - Závislost na žádném z dodavatelů nepřesahuje 20%
  - Podíl některého z dodavatelů přesahuje 20% a jeho záměna je možná kdykoliv
  - Podíl některého z dodavatelů přesahuje 20% a jeho záměna není možná, nebo by byla velmi obtížná

# Riziko země

## – Export, import (riziko teritoria)

- Podnik má přímý vývoz/dovoz pouze s průmyslově vyspělými zeměmi nebo nemá žádný přímý vývoz/dovoz nebo je riziko země pojištěno
- Podnik má přímý vývoz/dovoz převážně s průmyslově vyspělými zeměmi a vývoz/dovoz s rizikovými zeměmi je méně významný
- Vývoz/dovoz směřuje podnik převážně do rizikových zemí a rizika s tím spojená nejsou vždy odpovídajícím způsobem ošetřena (platební podmínky, pojištění, atd.)

# Riziko země

## – Kurzové riziko

- Přímý vývoz/dovoz dle jednotlivých měn v obdobném objemu (přirozený hedging) nebo je kurzové riziko odpovídajícím způsobem zajištěno na finančních trzích
- Přímý vývoz/dovoz dle jednotlivých měn s max. odchylkou do 20% a kurzové riziko není odpovídajícím způsobem zajištěno na finančních trzích
- Přímý vývoz/dovoz dle jednotlivých měn je realizován v odlišných objemech nebo kurzové riziko není zajištěno na finančním trhu
- Žádný nebo nevýznamný přímý vývoz/dovoz

# Řízení společnosti

- **Důvěryhodnost a stabilita managementu – znalost historie a morálního profilu managementu**
  - Většinová část managementu je beze změny déle než 2 roky a nejsou informace o nemorálním chování členů managementu v této, ani jiných společnostech, po dobu nejméně 6 let
  - Většinová část managementu je beze změny méně než 2 roky a nejsou informace o nemorálním chování členů managementu v této, ani jiných společnostech, po dobu nejméně 6 let
  - Většinová část managementu je beze změny méně než 2 roky a není k dispozici dostatek informací o chování členů managementu v této, ani jiných společnostech, ve kterých působili v minulosti
  - Existují informace o nemorálním chování členů managementu v této či jiných společnostech v průběhu posledních 6 let

# Řízení společnosti

## – Schopnosti managementu

- Schopnost managementu řídit společnost je nadprůměrná
- Schopnost managementu řídit společnost je průměrná
- Schopnost managementu řídit společnost je podprůměrná

## – Vývoj celkové finanční situace podniku

- Zlepšení situace
- Stabilní vývoj
- Kolísavý vývoj
- Zhoršení situace



# Vlastnictví společnosti

## – Jasně a srozumitelné vlastnické vztahy

- Vlastník je znám a podnik buď je součástí ESK s transparentními vazbami, nebo není součástí žádné skupiny
- Vlastník je znám a podnik je součástí ESK s nejasnými nebo komplikovanými vazbami
- Vlastník není znám

# Vlastnictví společnosti

- **Důvěryhodnost a stabilita vlastníka (znalost historie vlastníka s rozhodovací schopností)**
  - Existuje rozhodující podíl umožňující prosazování strategických cílů držený bez změny alespoň 6 let a neexistují informace o negativním působení vlastníka na podnik nebo v jiných společnostech
  - Existuje rozhodující podíl umožňující prosazování strategických cílů držený bez změny alespoň 2 roky a neexistují informace o negativním působení vlastníka na podnik nebo v jiných společnostech
  - Neexistuje rozhodující podíl umožňující prosazování strategických cílů nebo je historie vlastníka kratší než 2 roky a neexistují informace o negativním působení vlastníka na podnik nebo v jiných společnostech
  - Existují negativní informace o působení vlastníka na podnik nebo v jiných společnostech

# Vlastnictví společnosti

- **Podpora vlastníků**

- Velmi silná
- Silná
- Slabá
- Velmi slabá

# Vztah k ostatním věřitelům

- **Splácení závazků vůči státu (závazky podniku vůči státu, zdravotnímu a sociálnímu pojištění po splatnosti)**
  - Neexistují závazky po splatnosti vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovně v průběhu posledních 4 let
  - Byl sjednán splátkový kalendář na závazky po splatnosti vůči zmíněným institucím v průběhu posledních 4 let a tyto závazky již byly uhrazeny
  - Byl sjednán splátkový kalendář na závazky po splatnosti vůči zmíněným institucím v průběhu posledních 4 let a tyto závazky ještě doposud nebyly uhrazeny
  - Existují nebo existovaly závazky po splatnosti vůči zmíněným institucím v průběhu posledních 4 let
  - V důsledku závazků vůči státu, zdravotnímu a sociálnímu pojištění došlo k exekuci na účtech banky se zásadním negativním dopadem na plynulost cash-flow klienta a jeho finanční situaci v průběhu posledních 4 let

# Vztah k ostatním věřitelům

## – Splácení závazků vůči dodavatelům

- Výborné (podíl závazků z obchodního styku po splatnosti zpravidla nepřesahuje 5% vč.)
- Dobré (podíl závazků z obchodního styku po splatnosti činí zpravidla 5% - 20% vč.)
- Špatné (podíl závazků z obchodního styku po splatnosti činí zpravidla 20% - 30% vč.)
- Velmi špatné (podíl závazků z obchodního styku po splatnosti je zpravidla vyšší než 30%)

# Spolupráce podniku s bankou

## – Splácení závazků vůči bance

- Úvěrová historie podniku je delší jak 6 let a za posledních 6 let zpoždění nepřesáhla 5 dnů,
- Úvěrová historie je 2 až 6 let a za toto období zpoždění nepřesáhla 5 dnů,
- Úvěrová historie je kratší než 2 roky a za toto období zpoždění nepřesáhlo 5 dnů
- Zpoždění splátek v průběhu posledních 6 let přesáhlo 5 dnů

# Spolupráce podniku s bankou

## – Plnění smluvních podmínek

- Podnik vždy řádně plnil veškeré smluvní podmínky (vč. dodržení smluvně sjednaných finančních kovenantů)
- Podnik se v minulosti dostal do situace, kdy neplnil smluvní podmínky (finanční nebo nefinanční), jednalo se však o jediné situace a/nebo akceptovatelnou úroveň neplnění.
- Podnik opakovaně několik období po sobě neplnil smluvní podmínky (vč. smluvně sjednaných finančních kovenantů)
- Nelze hodnotit (nový klient banky nebo podnik bez úvěrové historie u banky)

# Spolupráce podniku s bankou

## – Vývoj obrátu na účtech vedených bankou

- banka je **hlavní (jedinou) bankou** klienta, klient vede většinu (veškerý) platebního styku přes účty v bance a vývoj domicilace odpovídá vývoji tržeb/příjmů klienta
- banka je **jednou z vedoucích bank** klienta, domicilace stagnuje, resp. odpovídá podílu banky na financování (% domicilace plateb do banky je v souladu s % podílem banky na financování rozvahovými i podrozvahovými obchody - bez finančních trhů).
- banka je **vedlejší bankou** klienta s velmi malým podílem na platebním styku klienta a/nebo úroveň domicilace klesá/neodpovídá podílu banky na poskytovaném financování.
- Nelze hodnotit (nový klient bez historie spolupráce s bankou)



# Spolupráce podniku s bankou

- **Kvalita informací od klienta**
  - Vysoká kvalita
  - Dobrá (standardní/průměrná) kvalita
  - Nedostatečná kvalita
  - Klient bez úvěrové historie

# Analýza finanční situace

- Analýza finančních výkazů – rozvahy, výkazu zisku a ztrát, cash flow
- Analýza finančních ukazatelů
  - Ziskovost
  - Rentabilita
  - Aktivita
  - Likvidita
  - Zadluženost

# Modelová rozvaha podniku

AKTIVA		PASIVA	
A.	Pohledávky za upsaný vlastní kapitál		
B.	<b>DLOUHODOBÝ MAJETEK</b>	A.	<b>VLASTNÍ KAPITÁL</b>
I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	I.	Základní kapitál
II.	Dlouhodobý hmotný majetek	II.	Ážio a kapitálové fondy
III.	Dlouhodobý finanční majetek	III.	Fondy ze zisku
		IV.	Výsledek hospodaření minulých let
		V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období
		VI.	Rozhodnuto o zálohové výplatě podílu na zisku
C.	<b>OBĚŽNÁ AKTIVA</b>	B + C	<b>CIZÍ ZDROJE</b>
I.	Zásoby	B	Rezervy
II.	Pohledávky	C	Závazky
	<i>Dlouhodobé pohledávky</i>	I.	Dlouhodobé závazky
	<i>Krátkodobé pohledávky</i>		<i>Závazky k úvěrovým institucím</i>
III.	Krátkodobý finanční majetek		<i>Závazky z obchodních vztahů</i>
IV.	Peněžní prostředky	II.	Krátkodobé závazky
	<i>Peněžní prostředky v pokladně</i>		<i>Závazky k úvěrovým institucím</i>
	<i>Peněžní prostředky na účtech</i>		<i>Závazky z obchodních vztahů</i>
D	Časové rozlišení aktiv	D	Časové rozlišení pasív
	<b>AKTIVA CELKEM</b>	=	<b>PASIVA CELKEM</b>

# Rozvaha

- Majetková struktura
- Finanční struktura
- Zlaté pravidlo financování
- Překapitalizace
  - DD (vlastním i cizím) kapitálem je krytý i oběžný majetek
- Podkapitalizace
  - KTD cizím kapitálem je krytý i DD majetek
- Sledování významných rozdílů v položkách proti minulým účetním obdobím

# Analýza finanční situace

- Základní vyhodnocení finanční situace
  - Záporné položky ve výkazech
  - Čím jsou kryta oběžná aktiva a stálá aktiva
  - Pohledávky z obchodního by měly být vyšší než závazky z obchodního styku
  - Výše bankovních úvěrů
  - Celková výše cizích zdrojů vzhledem k vlastnímu kapitálu
  - Výše hospodářského výsledku za účetní období a čím je tvořen

# Strategie financování

## Neutrální strategie

Dlouhodobý majetek	Vlastní kapitál
Oběžná aktiva Trvale přítomná	Cizí zdroje Dlouhodobé
Oběžná aktiva Pohyblivá část	Cizí zdroje Krátkodobé

## Konzervativní strategie

Dlouhodobý majetek	Vlastní kapitál
Oběžná aktiva Trvale přítomná	Cizí zdroje Dlouhodobé
Oběžná aktiva Pohyblivá část	Cizí zdroje Krátkodobé

### – Neutrální strategie

Dlouhodobý majetek a trvale přítomná oběžná aktiva jsou financována dlouhodobým kapitálem (vlastním i cizím), pohyblivá část oběžných aktiv je financována krátkodobým kapitálem

### – Konzervativní strategie

Vyznačuje se vyšším použitím dlouhodobých finančních zdrojů, kdy se těmito zdroji financuje i část oběžných aktiv. To však přináší vyšší náklady na financování.

# Strategie financování

## Agresivní strategie

Dlouhodobý majetek	Vlastní kapitál
Oběžný majetek Trvale přítomný	Cizí zdroje Dlouhodobé
Oběžný majetek Pohyblivá část	Cizí zdroje Krátkodobé

## Agresivní strategie

- Krátkodobými zdroji je financována i část trvale přítomných oběžných aktiv, případně také dlouhodobý majetek podniku. Nižší náklady na financování jsou však v tomto případě doprovázeny vyšším rizikem platební neschopnosti.

# Výkaz zisku a ztrát

- Uspořádání tzv. stupňovitým způsobem, kdy se poměřují výnosy a náklady za činnost:
  - Provozní
  - Finanční



# Výkaz Cash Flow

- Rozdíl mezi ziskem a cash flow
  - Zisk se počítá jako rozdíl mezi náklady a výnosy
  - Cash flow se počítá jako rozdíl mezi příjmy a výdaji
- Struktura
  - CF z provozní činnosti
  - CF z investiční činnosti
  - CF z finanční činnosti
- Přímá a nepřímá metoda výpočtu

# Horizontální analýza

- Horizontální analýza je založená na analýze změn absolutních hodnot z účetních výkazů v čase a jejich procentuální změnu. Jedná se o analýzu výkazů po řádcích, tzn. horizontálně.
- Výstup z této analýzy ukazuje trend daného ukazatele, který je dále využíván na predikci budoucího vývoje.
- Horizontální analýza aktiv, pasiv, výkazu zisků a ztráty

# Horizontální analýza

- Příklad horizontální analýzy
- Hodnoty jsou uváděny v %

# Vertikální analýza

- Cílem vertikální analýzy je rozložit souhrnnou položku na jednotlivé části, ze kterých se skládá. Následně je zjišťováno v jakom rozsahu se jednotlivé položky podílejí na celku.
- Vertikální analýza představuje procentuální vyjádření jednotlivých položek na celku daného výkazu. Při vertikální analýze rozvahy se využívá bilanční suma a při vertikální analýze výkazu zisků a ztráty se využívá objem tržeb.
- Vertikální analýza aktiv, pasiv, výkazu zisků a ztráty

# Vertikální analýza

- Příklad vertikální analýzy
- Hodnoty jsou uváděny v %

# Analýza ziskovosti

- **Čistý zisk – EAT**  
(Earning After Taxes)
- **Zisk před zdaněním – EBT**  
(Earning Before Taxes)
- **Zisk před úroky a zdaněním – EBIT**  
(Earning Before Interests and Taxes)
- **Zisk před úroky, zdaněním a odpisy – EBITDA**  
(Earning Before Interests, Taxes, Depreciation and Amortization)

# Analýza rentability

- **Rentabilita tržeb – ROS (Return on Sales)**

**Výsledek hospodaření/ Tržby \* 100**

- Nejčastěji se používá EAT nebo EBIT
- Kolik dokáže podnik vyprodukovat „efektu“ na 1 Kč tržeb, uvádí se v %

- **Rentabilita celkového kapitálu – ROA (Return On Assets)**

**EBIT/AKTIVA \* 100**

- Celková efektivita podniku tzv. produkční síla, uvádí se v %

- **Rentabilita vlastního kapitálu – ROE (Return On Equity)**

**EAT/VLASTNÍ KAPITÁL \* 100**

- Výnosnost kapitálu, uvádí se v %

# Analýza aktivity

- **Rychlost obratu zásob = Tržby/Zásoby**
  - Počet obrátek
- **Doba obratu zásob = Zásoby/Tržby \* 360**
  - Jak dlouho trvá jeden obrat (ve dnech)
- **Rychlost obratu pohledávek = Tržby/Pohledávky**
  - Jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky
- **Doba obratu pohledávek = KTD pohledávky z obchodního styku/Tržby \* 360**
  - Za jak dlouhé období jsou pohledávky průměrně spláceny (ve dnech)
- **Doba obratu závazků = KTD závazky z obchodního styku/Tržby \* 360**
  - Vyjadřuje dobu vzniku závazků do doby jejich úhrady (ve dnech)



# Analýza likvidity

- **Běžná likvidita = Oběžná aktiva/KTD závazky z obch. styku**
  - Kolikrát je schopen klient uspokojit své věřitele, kdyby proměnil veškerá OA v hotovost
  - Doporučené hodnoty 1,5 – 2,5
- **Pohotová likvidita = (Oběžná aktiva – Zásoby)/KTD závazky z obchodního styku**
  - Podstatně nižší hodnota pohotové likvidity ukazuje nadměrnou váhu zásob ve struktuře aktiv
  - Doporučené hodnoty 1 – 1,5
- **Peněžní likvidita = Peněžní prostředky/KTD závazky z obchodního styku**
  - Vyjadřuje okamžitou schopnost klienta uhradit určitou výši běžných závazků

# Analýza zadluženosti

- **Celková zadluženost = Cizí zdroje/Aktiva \* 100**
  - Uvádí se v %, doporučené hodnoty 50 – 75% v závislosti na odvětví
  - Pro banku nepřijatelné pokud převyšuje 90%
- **Míra zadluženosti = Cizí zdroje/Vlastní kapitál**
  - Také nazývána finanční pákou
- **Úrokové krytí = EBIT/Nákladové úroky**
  - Schopnost podniku splácet úroky

# Ostatní ukazatele

- **Doba návratnosti úvěru**

**= Výše úvěru/EBITDA**

- Za jaké období je klient schopen splatit úvěr

- **Čistý pracovní kapitál – NWC (Net Working Capital)**

**= Oběžná aktiva – KTD cizí zdroje**

- Má-li být podnik likvidní, musí mít potřebnou výši relativně volného kapitálu tzn. přebytek KTD likvidních aktiv nad KTD cizími zdroji